

Κυπριακή επέτειος για ένωση με τη Μάνα Ελλάδα

/ [Πεμπτούσια](#)

image not found or type unknown

«Μεγάλη και ξεχωριστή η θέση της 15^{ης} Ιανουαρίου 1950 στην κυπριακή ιστορία» αναφέρει ο μακαριστός Παπασταύρος Παπαγαθαγγέλου, ο φλογερός αυτός ρασοφόρος και στρατολόγος της ΕΟΚΑ. «Τούτη τη μέρα η Νήσος των Αγίων ολόκληρη έπλεε στο γαλανόλευκο. Οι δρόμοι των πιο πολλών χωριών προς την εκκλησία, μα και οι αυλές των Εκκλησιών στρώθηκαν με μυρσίνια. Άνδρες και γυναίκες πρωί-πρωί με πηγαίο ενθουσιασμό, φλογερή πίστη και σωφροσύνη χαρακτηριστική έσπευδαν στην εκκλησία, για να εκτελέσουν το άγιο καθήκον. Πρώτα-πρώτα να παρακολουθήσουν τη Θεία Λειτουργία κι ύστερα να εκφράσουν με την υπογραφή τους σ' ένα φύλλο χαρτιού τη θέλησή τους για το πολιτικό μέλλον τους. Για ένωση και μόνον Ένωση με τη Μάνα Ελλάδα».

Όπως ήταν επόμενο, η κυβέρνηση απείλησε τους υπαλλήλους της ότι «οποιοσδήποτε θα τολμούσε να υπογράψει το σχετικό έγγραφο, θα ετιμωρείτο

αυστηρά, και με απόλυση ακόμη ». Πολλοί, όμως, απ' αυτούς, δημόσιοι υπάλληλοι, δάσκαλοι, μουκτάρηδες(κοινοτάρχες) όχι μόνο υπέγραψαν, αλλά και πρωτοστάτησαν στην κινητοποίηση του κόσμου.

Αξίζει να τονιστεί ότι η ατμόσφαιρα ήταν πολύ φορτισμένη συγκινησιακά. Παντού επικρατούσε ενθουσιασμός. Οι νέοι και οι νέες τραγουδούσαν πατριωτικά και χριστιανικά τραγούδια.

Στον Καθεδρικό ναό του Αγίου Ιωάννου στη Λευκωσία πρώτος υπέγραψε το ιστορικό έγγραφο του Δημοψηφίσματος ο σεπτός Εθνάρχης Μακάριος ο Β΄, ο από Κυρηναίας.

«Ο ακάματος και αγέραστος αγωνιστής , αφού έκαμε το σημείο του Σταυρού με βαθιά ευλάβεια», αναφέρει ο μ. Παπασταύρος, «σήκωσε το χέρι κατασυγκινημένος, και ψιθύρισε:

«Η δύναμής σου Κύριε, και να είναι η ώρα η καλή!»

Μετά, με σταθερό χέρι έβαλε την υπογραφή του, κι αφού στράφηκε προς τους παρευρισκομένους, που με καταφανή συγκίνηση παρακολουθούσαν την κατανυκτική ιεροτελεστία, έδωσε το σύνθημα κι έψαλαν όλοι μαζί τον Εθνικό Ύμνο. Μετά τον Μακαριώτατο, υπέγραψε ο Θεοφιλέστατος Χωρεπίσκοπος

Σαλαμίνοσ κ. Γεννάδιοσ, Ο Πανοσιολογιώτατοσ Ἐξαρχοσ τῆσ Αρχιεπισκοπῆσ κ. Ιερώνυμοσ κι ὕστερα ολόκληρον το εκκλησίασμα».

Οι Ἕλληνεσ Κύπριοι υπέγραφαν σε ειδικά φύλλα χαρτιοῦ που ἔγραφαν στο πάνω μέρος με μεγάλα κεφαλαία γράμματα: ΑΞΙΟΥΜΕΝ ΤΗΝ ΕΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. Ο εθναρχικόσ σύμβουλοσ Σάββασ Λοϊζίδησ σημειώνει:

«Πραγματική ιεροτελεστία συνετελείτο εις τουσ ναούσ των πόλεων και των χωρίων όπου οι Κύπριοι προσήρχοντο δακρύνοντεσ. Και αφού προσεκύνουν τασ ιεράσ εικόνασ, υπέγραφον την προσ Ἐνωσιν αξίωσιν».

Εκατοντάδεσ ξένοι δημοσιογράφοι και αντιπρόσωποι πρακτορείων ειδήσεων, ἔμειναν κατάπληκτοι μπρο -στά σε ένα τέτοιο θεαματικό αποτέλεσμα.

Η διεξαγωγή και το αποτέλεσμα του Δημοψηφίσματος είχε συγκλονίσει το Πανελλήνιο. Τόσο στην Ελλάδα, όσο και στις ελληνικές κοινότητες του εξωτερικού πανηγυρίστηκε με ακράτητο ενθουσιασμό. Παντού θεωρήθηκε σαν προμήνυμα Ἐνωσῆσ και λευτεριάσ.

Οι κατάλογοι-τόμοι του Δημοψηφίσματος, υπογράφηκαν εις τετραπλόον, ὥστε να προκύψουν 4 σειρέσ. Η μία σειρά παρέμεινε στην Αρχιεπισκοπή Κύπρου, η δεύτερη θα απεστέλλετο στη Βουλή των Ελλήνων, η τρίτη στην αγγλική Κυβέρνηση και η

ΑΞΙΟΥΜΕΝ

ΤΗΝ ΕΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πόλις ή χωριόν Λεωκωτία ένορτα Άγιος Ελευθέριος

Αδελφών
αριθμ.

Όνομα και επώνυμον

Γεώργιος Μαυράκης
 Γεώργιος Γεωργιάδης
 Γεώργιος Γεωργιάδης
 Παιμ. Χαραμπίδου
 Έσθη Χριστόδου
 Γεώργιος Χρ. Παναγιώτου
 Μιρογόρα Σ. Παναγιώτου
 Νίκος Παναγιώτου
 Λουκία Ν. Παναγιώτου

Στο δημοψήφισμα πήραν μέρος και οι Κύπριοι των Αθηνών που ψήφισαν στον ιερό ναό του Αγίου Ελευθερίου, δίπλα στη Μητρόπολη, όπως και οι Κύπριοι στη Νέα Υόρκη που ψήφισαν στην εκεί ελληνική εκκλησία.

Στην Αθήνα, μετά τη Θεία Λειτουργία στον Μητροπολιτικό Ναό, την Κυριακή, 22 Ιανουαρίου, αναπέμφθηκε δέηση από τον Παπασταύρο, που βρισκόταν από τις αρχές Νοεμβρίου του 1949 στην Αθήνα ως υπότροφος της Σχολής Ιεροκηρύκων, Εξιμολόγων, Κατηχητών της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Μέχρι το απόγευμα της βροχερής εκείνης μέρας υπέγραψαν 935 άτομα, σχεδόν όλοι οι Κύπριοι των Αθηνών.

Πώς αντέδρασαν οι κυβερνώντες με το αποτέλεσμα του Δημοψηφίσματος; Εξόρισαν από το νησί μας δυο εθνικούς αγωνιστές, τον Παντελή Μπίστη,

διευθυντή της εφημερίδας «Έθνος» και του περιοδικού «Αγωνιστής», και τον Γενικό Γραμματέα της Παναγροτικής Ενώσεως Κύπρου(ΠΕΚ) Σωκράτη Λοϊζίδα. Επίσης, προσπάθησαν να παρουσιάσουν την κυπριακή υπόθεση ως «ταραχοποιόν κίνημα αναρχοκομμουνιστικών στοιχείων», για να προδιαθέσει τις χώρες της Δύσης δυσμενώς προς την εθνική μας υπόθεση.

Η ΣΕΚΑ, όμως, η Συντονιστική Επιτροπή Κυπριακού Αγώνα, έδωσε απάντηση στην κυβέρνηση, τονίζοντας ότι δεν έχουν καμία σχέση με τον κομμουνισμό, αλλά «Ως Έλληνες ηρχίσαμε τον Αγώνα, ως Έλληνες θα τον συμπληρώσωμεν, ως Έλληνες θα πραγματοποιήσωμεν την εθνικήν μας αξίωσιν και ως Έλληνες θα αποθάνωμεν».

Μετά τη μεγάλη επιτυχία του Δημοψηφίσματος, η Εθναρχία αποφάσισε τον καταρτισμό Πρεσβείας η οποία θα πήγαινε στο εξωτερικό για να επιδώσει τους τόμους του Δημοψηφίσματος στις Κυβερνήσεις Ελλάδας και Μ. Βρετανίας, όπως και στον ΟΗΕ, και να διαφωτίσει τη διεθνή κοινή γνώμη για τη δικαίωση του ιερού Εθνικού Αγώνα του λαού μας.

Την Πρεσβεία αποτελούσαν ο Μητροπολίτης Κυρηναίας κ. Κυπριανός ως Πρόεδρος και οι κ.κ. Ν. Κλ. Λανίτης και Σάββας Λοϊζίδης, που διέμεναν στην Αθήνα ως μέλη,

και ο δικηγόρος κ. Γεώργιος Ρωσσίδης, ως Γραμματέας.

Έτσι, στις 20 Μαΐου 1950 το πρώι το ατμόπλοιο «Ιωνία» κατέπλευσε στον Πειραιά, μεταφέροντας τα μέλη της Εθνικής Πρεσβείας στα οποία ο ελληνικός λαός επιφύλαξε μεγαλειώδη υποδοχή. Όταν έφτασαν στην Αθήνα σύσσωμος ο λαός της πρωτεύουσας με έντονο πατριωτικό ενθουσιασμό συνόδευσε την πρεσβεία από την πλατεία Ομονοίας μέχρι το Μητροπολιτικό Ναό. Εκεί εψάλη Δοξολογία παρουσία πολλών αρχιερέων με επικεφαλής τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος Σπυρίδωνα Βλάχο.

Η Κυπριακή Πρεσβεία παρέδωσε στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων Γόντικα τους τόμους του Δημοψηφίσματος οι οποίοι βρίσκονται μέχρι σήμερα σε ειδική βιβλιοθήκη της Βουλής. Ταυτόχρονα, σε όλη την Ελλάδα συνεχίζονταν οι εκδηλώσεις υπέρ της Ενώσεως και σχηματίζονταν Επιτροπές Κυπριακού Αγώνος, με επικεφαλής τους κατά τόπους ιεράρχες. Κορωνίδα όλων των εκδηλώσεων ήταν τα πάνδημα συλλαλητήρια σε όλη την Ελλάδα, και ιδιαιτέρως το Εθνικό Συλλαλητήριο Αθηνών, στις 21 Ιουλίου 1950.

Στις 29 Ιουλίου η Κυπριακή Πρεσβεία αναχώρησε για το Λονδίνο για να επιδώσει την τρίτη σειρά των τόμων. Δυστυχώς, ούτε ο Πρωθυπουργός, ούτε ο υπουργός Αποικιών δέχτηκαν να παραλάβουν τους τόμους του Δημοψηφίσματος. Αλλά ούτε και σε ακρόαση δέχτηκαν τα μέλη της Πρεσβείας. Έτσι, οι τόμοι φυλάχτηκαν στον ιερό Ναό της Αγίας Σοφίας του Λονδίνου.

Τον Σεπτέμβριο του 1950 η πρεσβεία έφτασε στη Ν. Υόρκη για να επιδώσει την

τελευταία σειρά των τόμων του Δημοψηφίσματος. Εκεί της επιφυλάχτηκε θερμή υποδοχή από τους ομογενείς.

Τελικά, παρά τις αντιδράσεις των Άγγλων, το Κυπριακό μεταφέρεται για συζήτηση στα Ηνωμένα Έθνη.

Αυτή η οκτάμηνη παραμονή στο εξωτερικό, έκανε τα μέλη της Πρεσβείας να συνειδητοποιήσουν ότι

δεν είχαν καμιά ελπίδα. Όλες οι πόρτες των Υπουργείων σε όλες τις χώρες ήταν ερμητικά κλειστές, επιβεβαιώνοντας τα λόγια του εθνικού μας ποιητή: «Δεν είναι εύκολες οι θύρες, όταν η χρεία τις κουρταλεί».

Παρ' όλο τον αγώνα που έγινε με το Ενωτικό Δημοψήφισμα της 15ης Ιανουαρίου 1950, οι Άγγλοι δεν συγκινούνται. Δεν έχουν σκοπό να φύγουν από το νησί. Τις διαθέσεις της αγγλικής πολιτικής εξέφρασε με ιταμότητα ο υφυπουργός Αποικιών Χόπκινσον τον Ιούλιο του 1954 στη Βουλή των Κοινοτήτων με την εξής δήλωσή του:

«Η Κύπρος ως στρατηγική περιοχή ουδέποτε (never) θα μπορούσε να τύχη αυτοδιαθέσεως».

Οι Κύπριοι πλέον καταλαβαίνουν πολύ καλά ότι με τη διπλωματία είναι αδύνατο να πετύχουν την ελευθερία τους. Η λύση που απομένει είναι μία· η ένοπλη εξέγερση. Ως Έλληνες γνωρίζουν ότι η λευτεριά δε χαρίζεται, αλλά κερδίζεται με αγώνες και θυσίες.

Πολύ εκφραστικοί είναι οι στίχοι του ποιητή Γιάννη Παπαδόπουλου:

Το Γράμμα και η Οδός
«Όταν πια είδαμε κι αποείδαμε :
με τα τηλεγραφήματα και τες πρεσβείες,
κλείσαμε τη μικρή μας ζωή σ' ένα φάκελλο μικρό
που να χωράει στη φούχτα μιας μαθητριάδας,
στον προβολέα ενός ποδηλάτου,
στη ράχη ενός βιβλίου
και γράψαμε με κόκκινο μελάνι τη διεύθυνση:
Αξιότιμον Ελληνικόν Κυπριακόν λαόν,
Οδόν Ελευθερίας η θανάτου
Χωριά και πόλεις,
Κύπρον».

«Έτσι αρχίζει ένας νέος αγώνας. Ο ηρωικότερος, ο ευγενέστερος, ο αγνότερος και συγκινητικότερος αγώνας που έχει να παρουσιάσει η κυπριακή ιστορία, ίσως και η πανελλήνια και παγκόσμια ιστορία· Ο αγώνας της ΕΟΚΑ, που άρχισε την 1η Απριλίου 1955».